

LIBER III.

Reliqua tractantur loca Scripturæ quæ Parmenianus objectabat.

I. CUM omnis pia ratio et modus ecclesiasticæ disciplinæ unitatem spiritus in vinculo pacis maxime debeat intueri, quod Apostolus sufferendo invicem præcipit custodiri¹, et quo non custodito medicina vindictæ non tantum superflua, sed etiam perniciosa, et propterea jam nec medicina esse convincitur: illi filii mali, qui non odio iniquitatum alienarum, sed studio contentionum suarum infirmas plebes jactantia sui nominis irretitas, vel totas trahere, vel certe dividere affectant, superbia tumidi, pervicacia vesani, calumniis insidiosi, seditionibus turbulentis, ne luce veritatis carere ostendantur, umbram rigidæ severitatis obtendunt, et quæ in Scripturis sanctis salva dilectionis sinceritate et custodita pacis unitate, ad corrigenda fraterna vitia mordaciori curatione fieri præcepta sunt ad sacrilegium schismatis et ad occasionem præcisionis usurpant, dicentes: « Ecce ait Apostolus, » Auferte malum ex vobis ipsis². » Quod malum utique si integris, inquirunt, non obsesset, nec juberetur auferri. »

II. Interim videamus ne forte non frustra non dixerit Apostolus: Auferte malos a congregatione vestra³; sed, « Auferte malum ex vobis ipsis: » quia cum quisque impeditur ab Ecclesiæ congregatione malos homines separare, si ex se ipso auferat malum, non eis corde misce-

¹ Ephes. iv, 3. — ² 1 Cor. v, 13. — ³ Vide 2 Retract. cap. 7.

tur; atque ita spiritualiter non solum conjungitur bonis, sed etiam separatur a malis. Sic enim in illo loco ad Timotheum cum dixisset: « Neque communicaveris peccatis alienis¹: » tanquam ille diceret, fieri posse, ut aliquos malos ab Ecclesiæ congregatione separare non posset, et ideo tolerare cogeretur; tanquam consilium dans quemadmodum peccatis eorum non communicaret, Te ipsum, inquit, castum custodi. Nam malis malus misceri potest, bonus autem nullo modo, quamvis cum eis in una congregatione versetur. Ita et hic ad Corinthios cum dixisset: « Quo enim mihi de his qui foris sunt judicare? Nonne de his qui intus sunt vos judicatis²? » Ne forte turbarentur aliqua malorum numerositate, sic permixtis frumentis, ut sine illorum vexatione colligi separarique non possent: « Auferte, inquit, malum ex vobis ipsis: » ut si forte non possent auferre malos a congregatione sua; auferendo malum ex se ipsis, id est, non cum eis peccando, nec eis ad peccandum consentiendo aut favendo, integerrimi inter eos et incorruptissimi versarentur: Quia per malum suum malis quisque consentit; si autem a se ipso auferat malum, alieno malo non est unde consentiat. Quapropter quisquis etiam contempserit Ecclesiæ Dei disciplinam; ut malos cum quibus non peccat, et quibus non favet, desistat monere, corrigere, arguere, et si talem gerit personam, et pax Ecclesiæ patitur, etiam a sacramentorum participatione separare, non alieno malo peccat, sed suo. Ipsa quippe in tanta re negligentia grave malum est: et id eo, sicut Apostolus monet si auferat malum a se ipso, non solum auferet audaciam committendi, aut pestilentiam consentiendi; sed etiam pigritiam corrigendi, et negligentiam vindicandi, adhibita prudentia et obedientia in eo quod præcipit Dominus:

¹ 1 Tim. v, 22. — ² 1 Cor. v, 12. — ³ Ibid. 13.

ne frumenta lædantur. Ea quippe intentione quisquis inter triticum zizania toleraverit, auferendo a se ipso malum, non eis communicat: et ea distinguit ac iudicat interim ad diem; non enim novit quid cras futurum sit: et ideo dilectione servata, non sine spe correctionis vindicandum est, quidquid etiam cogit necessaria severitas vindicari. Quod ut satis appareat, totum ipsum epistolæ Apostolicæ locum diligentius tractemus.

III. « Quid vultis, inquit? In virga veniam ad vos, an » in charitate et spiritu mansuetudinis¹? » Jam hic apparet eum loqui de vindicta, ad cuius significationem virgam nominavit. Numquid tamen et virga sine charitate est, quia ita contexuit: « In virga veniam ad vos, an in » charitate? » Sed quod sequitur, spiritu mansuetudinis: admonet intelligi, quia et virga charitatem habet. Sed aliud est charitas servitutis, aliud charitas mansuetudinis: Una quidem charitas est, sed diversa in diversis operatur. » Omnino, inquit, auditur inter vos fornicatio, et talis » fornicatio qualis nec in gentibus, ita ut uxorem patris sui » quis habeat². » De tam immani facto videamus quemadmodum eos sævire præcipiat. « Et vos, inquit, inflati estis, » et non potius luctum habuistis, ut tolleretur de medio » vestrum, qui hoc opus fecit. Quare luctum potius, et non » iram nisi quia si patitur unum membrum, compatiuntur » omnia membra³? » et non luctum, quia tollebatur; sed luctum, inquit, ut tolleretur: id est, ut lugentium dolor ad Deum ascenderet, et ipse tolleretur hoc opus de medio eorum, sicut ipse sciret, ne forte illi per humanam imperitiam eradicarent et triticum. Cum ergo ad talem vindictam necessitas cogit, humilitas lugentium debet impetrare misericordiam, quam repellit superbia sævientium: nec illius ipsius qui de medio fratrum tollitur debet negligi

¹ 1 Cor. iv, 21. — ² Id. v, 1. — ³ Ibid. 2 et 16.

salus; sed ita agendum est, ut ei talis vindicta sit utilis; et agendum voto et precibus, si corrigi objurgationibus non potest. Ideoque sequitur et dicit: « Ego quidem ab- » sens corpore, præsens autem spiritu, jam iudicavi quasi » præsens eum qui sic operatus est, in nomine Domini » nostri Jesu Christi congregatis vobis et meo spiritu, » cum virtute Domini nostri Jesu Christi, tradere hujus- » modi Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salus sit in » die Domini⁴. » Quid ergo agebat Apostolus, nisi ut per interitum carnis saluti spiritali consuleret, ut sive aliqua poena vel morte corporali, sicut Ananias et uxor ejus ante pedes apostoli Petri ceciderunt²; sive per poenitentiam, quoniam Satanæ traditus erat, interimeret in se sceleratam carnis concupiscentiam? Quia ipse item dicit: « Mortificate membra vestra quæ sunt super terram³, » inter quæ et fornicationem commemorat. Et iterum: « Si » enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem » spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis⁴. » Non tamen ab eo fraternam separat charitatem, quem de fraterna congregatione præcipit separari. Hoc enim apertius ad Thessalonicenses dicit: « Si quis autem non obaudit verbo » nostro per epistolam, hunc notate, et non commiscea- » mini cum illo, ut erubescat: et non ut inimicum eum » aestimetis, sed corripite ut fratrem⁵. » Audiant isti aliquando, et intelligant quemadmodum satagat charitas Apostolica, ut sufferentes invicem studeamus conservare unitatem spiritus in vinculo pacis⁶. Nam et hic cum dixisset: « Et non ut inimicum eum aestimetis, sed corri- » pite ut fratrem: » tanquam ostendens cur hoc dixerit, continuo subjunxit: « Ipse autem Deus pacis det vobis » pacem semper in omni bono » Ita et de isto qui uxorem

¹ 1 Cor. v, 3. — ² Act. v, 3. — ³ Coloss. iii, 5. — ⁴ Rom. viii, 13. — ⁵ 2 Thess. iii, 14. — ⁶ Ephes. iv, 3.

patris sui habuit, luctum potius indicit, et pacificam charitatem ubique commendat: sicut et de se ipso ait: « Ne iterum cum venero ad vos, humiliet me Deus, et lugeam multos ex his qui ante peccaverunt, et non egerunt poenitentiam super immunditia, et luxuria, et fornicatione quam gesserunt¹. » Et paulo post ait: Prædixi et prædico sicut præsens secundo, et nunc absens his qui ante peccaverunt, et cæteris omnibus; quia si venero iterum, non parcam². » Ideo lugendo iudicabat, ut Dei misericordia sine corruptione vinculi pacis, ubi salus tota consistit, contereret peccantes atque corrigeret; sicut de isto ipso qui cum patris uxore fuerat fornicatus, fecisse intelligitur. Nam non invenitur de quo alio significet in secunda Epistola ad eosdem Corinthios, cum ait: « Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas, non ut contristemini, sed ut scitis dilectionem quam habeo abundantius in vos³. » Si quis autem contristavit, non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem omnes vos. Sufficit ei correptio hæc quæ fit a multis, ita ut e contrario vos donetis, et consolemini, ne quando majori tristitia absorbeatur qui ejusmodi est. Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in eum charitatem. Ad hoc enim et scripsi, ut cognoscam probationem vestram, si in omnibus obaudientes estis. Si cui autem aliquid donaveritis, et ego. Nam et ego si cui donavit, propter vos in persona Christi, ut non possideamur a Satana: non enim ignoramus mentes ejus. Quid moderatius, quid diligentius, quid sollicitudine pia et paterna ac materna charitate plenius fieri aut dici potest? Sicut peccanti adhibet emendationem, sic correcto et conterenti atque humilianti in poenitentia cor suum, vult reddi consolationem; ne majori, inquit, tristitia absor-

¹ 2 Cor. xii, 21. — ² Id. xiii, 2. — ³ Id. ii, 4.

beat. Sed quid illud quo conclusit istam sententiam, ut non possideamur a Satana? Non enim, inquit, ignoramus mentes ejus. Ipse est enim qui per imaginem quasi justæ severitatis crudelem sævitiam persuadet, nihil aliud appetens venenosissima versutia sua, nisi ut corrumpat atque disrumpat vinculum pacis et charitatis, quo conservato inter Christianos, vires ejus omnes invalidæ fiunt ad nocendum, et muscipulæ insidiarum communiuntur, et consilia eversionis evanescent.

IV. Sed etsi de aliquo alio in secunda ad Corinthios Epistola locutus est Apostolus, et ibi tamen significavit quanta charitate in quemque debeat Ecclesiastica vindicta procedere. Hoc est illud quod isti non intelligentes inter calumnias suas solent habere præcipuum: « Emendabit me justus in misericordia, et arguet me; oleum autem peccatoris non impinguet caput meum¹. » Quia vero isti non in misericordia emendare noverunt; et Cæciliani innocentiam sævis suspicionibus insectati sunt, et Optati Gildoniani potentiam fallacis oleo adulationis unxerunt. Nam si propter vinculum pacis iniquitatem Optati gementes lugentesque tolerarent, non utique pacem christianam atque catholicam in orbe terrarum, sanctamque unitatem disrumperent; aut certe a majoribus suis nefaria cæcitate disruptam ita dolerent, ut saltem apud se experti quam multos malos pro pace Donati ferre cogantur, impacatas illorum calumnias pace suæ correctionis extinguerent.

V. Sed et ad illius primæ ad Corinthios Epistolæ consequentia redeamus. Cum dixisset Apostolus: « Tradere hujusmodi Satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini Jesu²: » etiam atque etiam commendans humilitate lugentium hoc debere fieri, non

¹ Psal. cxl, 5. — ² 1 Cor. v, 5.

superbia sævientium, continuo subjecit: Non bona gloriatio vestra: vel per exprobrationem pronuntiationis: Bona gloriatio vestra. Sic enim nonnulli, et maxime Latini codices habent, cum eadem in utroque sententia tenentur. Non enim metuendum est, ne quis intelligat laudando eos dixisse: « Bona gloriatio vestra: » cum et superius dixerit: « Inflatu estis, et non potius luctum » habuistis: » et hic continuo subjungat: « Nescitis quia » modicum fermentum totam massam corrumpit¹: » quod ad ipsam inanem gloriationis corruptionem congruentius referri potest. Superbia quippe ex vetustate primi hominis, qui superbia lapsus est, quasi fermentata et corrupta mente facit elatos in unam consersionem, qui sibimet in eam simili jactantiæ vanitate consentiunt. Et gloriari quidem, non de peccatis suis, sed super alterius peccata, tanquam ex comparatione innocentiae suæ, modicum videtur fermentum; quia de suis etiam iniquitatibus gloriari, multum fermentum est: sed et illud modicum totam massam corrumpit. Cadit enim superbus merito superbiæ suæ, et incipit etiam peccata sua defendendo velle gloriari. Quod prævidens idem Apostolus ait: « Quapropter qui se putat stare, videat ne cadat². » Et iterum: « Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite hujusmodi in » spiritu mansuetudinis, intendens te ipsum, ne et tu » tenteris³. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. » Quid est lex Christi, nisi: « Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem⁴? » Quid est lex Christi, nisi: « Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis⁵? » Quod ergo hic dixit: « Invicem onera » vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi⁶: »

¹ 1 Cor. v, 6. — ² Id. x, 12. — ³ Galat. vi, 1. — ⁴ Joan. xiii, 34. — ⁵ Id. xiv, 27. — ⁶ Galat. vi, 2.

hoc alio loco ait: « Sufferentes invicem in dilectione, » studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis¹. » Nam et in illo Pharisæo modicum fermentum esse videbatur, quia peccatorem non solum non dolebat, sed super ejus peccata de suis se meritis extollebat. Sed descendit ille confitens peccata sua, justificatus magis quam ille Pharisæus jactans merita sua: « Quoniam qui se exultat, » humiliabitur, et qui se humiliat, exaltabitur². » Sequitur ergo Apostolus, et dicit: « Expurgate vetus fermentum, » ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi³. » Quid est, ut sitis; et quid est, sicut estis: nisi quia erant ibi tales, erant ibi non tales, quos ut tales essent, exemplo talium commonebat? Tamen omnes in uno tanquam eosdem admonet, ne illi qui tales erant, desperarent de his qui nondum tales erant, et eos ad compagem sui corporis non pertinere arbitrarentur, tanquam eosdem admonet cum dicit, ut sitis sicut estis. Noverant enim et illi qui jam sic erant, et admonente Apostolo magis magisque nosse debebant, sufferre illos qui nondum sic erant, ut sufferendo invicem in dilectione, servarent unitatem spiritus in vinculo pacis, et invicem onera sua portantes, implerent utique legem Christi, qua Dominus noster Jesus Christus ad docendam humilitatis viam usque ad mortem crucis humiliari dignatus est, et tanquam medicus ægotantes, ita cum dilectione pertulit peccantes, de quibus dixerat: « Non est opus sanis medicus, » sed ægotantibus⁴. » Statimque principale proposuit exemplum dicens: « Etenim Pascha nostrum immolatus » est Christus⁵: » ut tantæ humilitatis exemplo discerent expurgare vetus fermentum, id est, quidquid in eis superbiæ de veteri homine remansisset. « Itaque, inquit,

¹ Ephes. iv, 2. — ² Luc. xviii, 14. — ³ 1 Cor. v, 7. — ⁴ Matth. ix, 12. — ⁵ 1 Cor. v, 7.

» diem festum celebremus ; » non utique unam diem , sed totam vitam : « Non in fermento veteri , neque in fermento malitiæ et malignitatis , sed in azymis sinceritatis et veritatis. » Malitia quippe est et malignitas velut de alieno peccato gloriari , quasi tunc debeat de justitia sua quisque gaudere , cum alium justum esse non conspexerit. Sinceritas autem et veritas est , etiam si proficit aliquis , meminisse quid fuerit , et multo magis misereri lapsorum : quandoquidem ipse erectus est a lapsu suo per Christi misericordiam , qui sine ullo suo peccato se pro peccatoribus humiliavit.

VI. Sed ne perniciose relinquuntur , et quasi dissimulanter negligantur aliena peccata , quod non est minoris credulitatis , quam illud superbiæ , sequitur et dicit : « Scripsi vobis in epistola , non commiseri fornicariis ; » non fornicariis hujus mundi , ut avaris , aut raptoribus , » aut idolis servientibus : alioquin debueratis de hoc » mundo exisse¹. » Opus enim vestrum in hoc mundo illud est , ut peccatores Christo ad salutem lucremini. Quod fieri non poterit , si eorum colloquia convictumque » fugiatis. Nunc autem , inquit , scripsi vobis non commiseri. Si quis frater nominatur inter vos aut fornicator , » aut idolis serviens , aut avarus , aut maledicus , aut » ebriosus , aut rapax , cum ejusmodi nec cibum quidem » simul sumere. Quo enim mihi de his qui foris sunt judicare ? Nonne de his qui intus sunt vos judicatis ? De » his autem qui foris sunt Deus judicabit. Auferte malum » ex vobis ipsis. »

VII. Ecce quemadmodum ad hanc sententiam venit Apostolus , cujus ultimam particulam ponendam credit Parmenianus , dicens esse scriptum : « Auferte malum ex vobis ipsis. Quod , inquit , utique si bonis et in-

¹ 1 Cor. v, 9.

tigris non noceret , non juberetur auferri. » Quæ autem superius dicta sunt , unde ad hoc ventum est prætermisit , quibus utique ad id quod persuadere cupiebat , separationem a malis fieri corporaliter oportere , poterat adjuvari dicente Apostolo : « Cum hujusmodi nec cibum » simul sumere¹. » Cur ergo non commemoravit , quod ejus intentione maxime adjuvare posse videbatur ? Cum enim vehementer instet , ut a male viventibus corporalem separationem faciendam esse persuadeat , cur non adhibet testimonium Apostoli dicentis : « Si quis frater , » nominatur fornicator , aut idolis serviens , aut avarus , » aut maledicus , aut ebriosus , aut rapax , cum ejusmodi » nec cibum simul sumere : » nisi quia vidit , si hoc diceret , posse sibi responderi : Ita-ne vos etiam fornicatores et idolis servientes aut non habetis , aut eos ignoratis ? Nullum avarum , aut maledicum , aut ebriosum , aut rapacem inter vos videtis et nostis ? Cur ergo cum talibus contra præceptum Apostoli , non solum cibum mensæ vestræ sumitis , sed etiam coenam mensæ Dominicæ communicatis ? Hoc ergo Parmenianus , quantum arbitrator , evitare conatus est , ne sibi responderetur ; ut id non poneret quod pro ejus causa validissime sonare videretur : nam hoc epistolæ Apostolicæ capitulum si eum fugisset , et ei non occurrisset , non ex ejus ultima parte poneret : « Auferte malum ex vobis ipsis. »

VIII. Sed nunc quia hoc diximus , fortasse isti audebunt negare haberi inter se avaros , aut maledicos , aut ebriosos , aut rapaces , et ipsum Optatum , qui universæ Africæ notissimus fuit , quem tandiu pertulerunt , quando timuerunt , fortasse defendere conabuntur. Dicant ergo si possunt , meliorem se atque purgatiorem habere nunc Ecclesiam , quam erat ipsa unitas beatissimi Cy-

¹ 1 Cor. v, 11.

priani temporibus, qui collegas suos, a quibus tamen nulla corporali disjunctione separatus est, nullum eorum nominatim appellans, sed prudenter ac sobrie saluberrimæ mordacitatis inferens medicinam, his verbis graviter arguit: « Quia esurientibus in Ecclesia fratribus habere argentum largiter vellent, fundos insidiosis fraudibus raperent, usuris multiplicantibus fœnus auferent¹. » Et ut apertissime ostenderet de his se dicere, cum quibus in unius Ecclesiæ communione vivebat, consequenter annexit: « Quid non perpeti tales pro peccatis hujusmodi mereremur? » Non enim ait, mererentur, sed, meremur: quod nullo modo dixisset, cum talis utique ipse non esset, nisi manifestare vellet eorum facta se gemere, qui ei non solum Ecclesiæ unitate, sed etiam collegii consortio jungerentur, quamvis ab eis vita, moribus, corde, proposito discreparet. Dicant ergo isti meliorem nunc esse Ecclesiam suam, et non se habere tales, quales habuit in ipsa unitate Cyprianus. Credant eis qui volunt, et adversus ea mala quæ de moribus eorum insimulata fuerint, oculos claudant: ego eos ad illa ipsa priora unitatis tempora revocabo, et ab eis quæram, utrum quando ille tantus episcopus Carthaginensis Ecclesiæ Cyprianus de tam malo collegio, testimonio liberæ vocis usque ad ea scripta, quæ posteris etiam proderentur, ingemuit, erat Ecclesia Christi, an non erat? Si erat, quæro quemadmodum Cyprianus et cæteri similes ejus implebant quod præcepit Apostolus: « Si quis frater » nominatur aut fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum » ejusmodi nec cibum simul sumere²: » quando cum his avaris et rapacibus, qui esurientibus in Ecclesia fratribus habere argentum largiter vellent, fundos insidiosis frau-

¹ Vide Cyprianus Serm. de lapsis. — ² 1 Cor. v, 11.

dibus raperent, usuris multiplicantibus fœnus auferent, panem Domini manducabant, et calicem bibebant?

IX. An forte parva sunt ista crimina, et parvi æstimanda? Solent enim isti etiam hoc dicere, pensantes ea non in statera æqua divinarum Scripturarum, sed in statera dolosa consuetudinum suarum. Quidquid enim sceleris et iniquitatis inebriat multitudinem, amittit examinis veritatem. Sed ideo sunt tanquam sincerissimum speculum proposita hominibus oracula coelestium paginarum, ut ibi quisque videat quodlibet peccatum quantum sit, quod forte magnum est, et male viventium cæco more contemnitur. Potuit-ne gravius divinis eloquiis accusari avaritia, quam ut idololatriæ demonstraretur æqualis, et ejus nomine appellaretur, dicente Apostolo: « Et avaritia, quæ est idolorum servitus¹? » Potuit-ne majori pœna digna judicari, quam ut inter illa crimina poneretur, quibus obsessi regnum Dei non possidebunt? Aperiantur oculi cordis, ne frustra pateant oculi corporis, et legant prædicatorem liberum veritatis in eadem ipsa prima ad Corinthios Epistola scribentem: « Nolite » errare, neque fornicarii, neque idolis servientes, neque » adulteri, neque molles, neque masculorum concubito- » res, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque » maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt². » Quomodo ergo Cyprianus et alia similia frumenta Domini in illa tunc unitatis Ecclesia cum avaris et rapacibus, cum his qui regnum Dei non possidebunt, non laicis vel quibuscumque clericis, sed et ipsis episcopis panem Domini manducabant, et calicem Domini bibebant³; cum idem Apostolus præcipiat non eis commisceri, et clamet cum ejusmodi nec cibum sumere? An quia non poterant ab eis corporaliter separari, ne simul eradica-

¹ Coloss. iii, 5. — ² 1 Cor. vi, 9. — ³ Id. v, 9.

rent et triticum, sufficiebat eis a talibus corde sejungi, vita moribusque distingui, propter compensationem custodiendæ pacis et unitatis, propter salutem infirmorum et tanquam lactentium frumentorum, ne membra corporis Christi per sacrilega schismata laniarent?

X. Sed ecce ego non urgeo quemquam illorum sic intelligere: ipsi explicent quemadmodum esse potuerit illa tunc Ecclesia gloriosa sine macula et ruga, ubi esurientibus in Ecclesia fratribus habere largiter argentum volebant, ubi fundos insidiosis fraudibus rapiabant, ubi usuris multiplicantibus fœnus augebant, ubi tantis erant involuti iniquitatibus, ut per illas regnum Dei non possiderent. Quod si gloriosa Ecclesia sine macula aut ruga in eis solis computabatur, qui moerebant et gemebant illas iniquitates, quæ fiebant in medio eorum, unde etiam secundum sancti Ezechielis prophetiam¹, tales proprio signo significari meruerunt, ut a vastatione et perditione iniquorum tutissimi evaderent: desinant calumniari bonis, non operantibus mala per morbidam cupiditatem, sed tolerantibus propter pacificam charitatem, quibus dictum est: « Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur². » Nam propterea Spiritus sanctus per memoratum Ezechielem prophetam tali verbo designavit malos, quos in unitate tolerant boni, ut eos in medio bonorum diceret constitutos: quia si bonos diceret in medio malorum, illi quasi extrinsecus et forinsecus esse viderentur. « Gemunt, inquit, et moerent iniquitates populi mei, quæ fiunt in medio eorum³: » ut illos iniquos non solum non exclusos, sed etiam inclusos cogitarem.

XI. Si vero jam tunc non erat Ecclesia, quia Cyprianus et quicumque cum eo avaros illos rapacesque noverant, quales ipsi non erant, quamvis eos gravissimis ge-

¹ Ezech. ix, 4. — ² Matth. v. 9. — ³ Ezech. ix, 4.

mitibus et præclarissimis vocibus accusarent, unam tamen cum eis intrantes ecclesiam, et in una congregatione paria sacramenta tractantes, per hujusmodi communionem paris sortis effecti sunt: quia non obtemperaverunt Apostolo jubenti, ut cum hujusmodi nec cibum quidem simul sumerent¹: et, « Auferte malum ex vobis ipsis: » quid adhuc laboramus? Quid se ipsi jactant, quod habeant aliquam Ecclesiam, si jam illis temporibus esse destitit? Dicant unde natus est Majorinus aut Donatus: ut per eos nasceretur Parmenianus atque Primianus. Quid eis prodest, quod avaros et rapaces, cum quibus cibum sumi vetat Apostolus, modo se vel non habere in congregatione sua, vel incognitos sibi esse mentiuntur; quandoquidem fuerunt tales in illa unitatis Ecclesia, unde isti exortos se sic jactant, ut eam in sua sola societate, id est, in communione Donati remansisse persuadere conentur? Si enim dicunt per talium communionem perire Ecclesiam, cur eam non dicunt jam Cypriani periisse temporibus? ac sic et per se ipsos unde extiterint non inveniunt, dicere desinant apud se Ecclesiam remansisse, quam totam prioribus periisse temporibus dicunt. Si autem in bonis quibus talia displicent semper mansit et manet et manebit Ecclesia: discant isti aliquando non sic intelligere quod ait Apostolus: « Auferte malum ex vobis ipsis²; ut per schismata conantes colligere zizania, eradicent simul et triticum³. Quæ omnia ita disputamus, ut meminerint qui hæc legunt vel audiunt, non eos potuisse unquam demonstrare, sive illo tempore cum recentissima hæresis erat, sive nunc cum multo firmiore innocentie conscientia sibi totus orbis in catholica Ecclesia christiana pace connectitur, Cæcilianum ve eos quiei concorditer inhærebant, fuisse zizania. Sed ut securus unus-

¹ 1 Cor. v, 11. — ² Ibid. 13. — ³ Matth. xiii, 29.